

SLOVENSKI

vestnik

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 12. januar 1968

Štev. 2 [1336]

Izjava Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

Izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je v zvezi s Programom, ki ga je Narodni svet koroških Slovencev „izročil v diskusijo slovenski javnosti na Koroškem“, na svoji seji dne 9. 1. 1968 sklenil nasloviti na slovensko in avstrijsko javnost naslednjo

izjavo:

Predmetni program je delo in zamisel zgolj odbora Narodnega sveta koroških Slovencev in nikakor ne celotne koroške slovenske narodnostne skupnosti in njenega predstavništva.

Ker gre za program zgolj Narodnega sveta koroških Slovencev kot organizacije, ki v svojem delokrogu lahko zahteva, kar se ji pač zdi primerno in pravilno ter zase sprejme lahko kakršnokoli program, se vprašanj duhovne osnove, vsebine, pravilnosti in realnosti objavljenega programa ne dotikamo.

Izrecno pa poudarjamo, da se kot eden od tvorcev in podpisnikov Spomenice koroških Slovencev od predmetnega programa jasno distanciramo ter ugotavljamo, da za koroško slovensko narodnostno skupnost kot celoto veljajo slej ko prej samo predlogi, iznešeni v Spomenici koroških Slovencev in v nadaljnjih skupnih vlogah obeh osrednjih organizacij na vlado, ki imajo svojo osnovo v avstrijski ustavi in v avstrijski državni pogodbi.

Spomenica koroških Slovencev je tudi izhodišče in podlaga za Program Zveze slovenskih organizacij na Koroškem z dne 30. 1. 1965, ki načelno ugotavlja: „Osnova naše narodno-politične koncepcije je dej-

sivo, da smo koroški Slovenci avstrijski državljani, ki imamo do države enake obveznosti kakor vsi ostali državljani, ki nam pa grejo tudi enake pravice kakor vsem ostalim. Pri tem še posebno opozarjamo na stališče sodobne pravne znanosti, da načela enakopravnosti pred zakonom in enakosti pravic državljanov v narodnostnih vprašanjih ni zgolj deklaracija formalne enakosti, ampak da vsebuje tudi jamstvo manjšini za dejansko enakopravnost.

Iz tega načela smo se pred desetimi leti tudi odločili, da ne tvorimo več formalno lastne nacionalne politične stranke, marveč se kot polnopravni državljani zavestno vključimo v splošno avstrijsko družbeno dogajanje in državno življenje in se v tem okviru trudimo ne le za splošni družbeni napredek, ampak tudi za uresničenje naših narodnih pravic in potreb. S tem ne odстранjujemo le v lastnih vrstah zagledanosti v lastno narodnost in z njo povezano nevarnost izolacije od splošne družbe, v kateri živimo, marveč s svojim pozitivnim sodelovanjem na vseh področjih javnega življenja doprinasamo svoj del k demokratičnemu razvoju avstrijske družbe in države.“

Iz te koncepcije Zveza slovenskih organizacij na Koroškem tudi v tej zvezi naglašja, da sleherni razpihanje nacionalističnih strasti stvari samo škoduje in ne koristi mimemu sožitju v deželi. Najboljše jamstvo za to pa je znosna rešitev še odprtih življenjskih vprašanj koroške slovenske narodnostne skupnosti v iskrenem sodelovanju in sporazumu med prizadeto manjšino in pristojno vlado.

MED KOROŠKO IN SLOVENIJO:

Uspešen razvoj odnosov

Manjšina ima pri tem važno vlogo

Ob začetku novega leta sta koroški deželni glavar Hans Sima in predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič v posebni izjavi za celovški radio znova poudarila uspešni razvoj prijateljskih odnosov med obema sosednjima deželama. Hkerati sta naglasila potreba po nadaljnjem utrjevanju teh odnosov, ki bistveno prispevajo k medsebojnemu razumevanju in sporazumevanju med prebivalci obeh dežel. Sodelovanje temelji na spoznanju, da se je treba izogibati tistem, kar loči, ter iskati to, kar druži. To je važno zlasti v tem delu sveta, kjer imamo iz preteklosti bridke izkušnje, katere naj bi narode zblížale v človeškem duhu, ki bi v bodoče onemogočil take zablode.

Predstavnika obeh dežel sta ob tej priložnosti govorila tudi o slovenski manjšini na Koroškem. Deželni glavar Sima je izrazil zadovoljstvo, da »vprašanje manjšine na Koroškem ni več nerešen človeški problem«, kajti vsi so državljani enakih pravic in dolžnosti. Opozoril je, da imajo vse tri sosedne dežele opravka z manjšinami in torej zelo dobro poznajo možnosti in težave. Predsednik Kavčič pa je poudaril, da »izpolnjuje slovenska manjšina na Koroškem zelo dragoceno vlogo« v prizadevanjih za utrjevanje prijateljstva in sodelovanja med sosednjima državama ter priznal napore avstrijskih oblasti pri reševanju manjšinskih problemov.

Na vrsti je zdaj Amerika

Doslej so se odgovorni ameriški državniki na vsako zahtevo po ukinitvi sovražnosti v Vietnamu izgovarjali s tem, da iz Hanoia še niso dobili »nedvoumnega znamenja«, da je Severni Vietnam pripravljen na pogajanja. Z »dokazovanjem«, da je Hanoi treba prisiliti, da sede za zeleno mizo, je Washington vsa leta opravičeval bombardiranje Severnega Vietnama.

Vsi ti »argumenti«, ki se jih je Amerika posluževala za opravičevanje svojega vmešavanja v notranje zadeve vietnamskega ljudstva, pa so nenadoma zgubili še zadnji videz verjetnosti. Vlada v Hanoiu je namreč nedvoumno sporočila, da je takoj pripravljena na pogajanja z Ameriko, čim se neha bombardiranje objektov na severno-vietnamskem ozemlju. S tem je

Amerika zgubila zadnjo možnost za slepomišljenje o vprašanju, kdo si želi pogajanja in kdo ne; zdaj je na vrsti Washington, da jasno in nedvoumno dokaže, ali res želi pogajanja in s tem konec vojne, ali pa mora pred svetovno javnostjo priznati, da so bila vsa njegova dosedanja tozadevna zagotovila le navadna laž.

Ameriški vladni krogi so se ob zadnji pobudi iz Hanoia vsekakor znašli v sila neprijetnem položaju; bili so »močno presenečeni«. Očitno še pod vtisom tega »presenečenja« se je zunanji minister Rusk sestel z novinarji. Bilo je prvič, ko severnovietnamskega predloga ni več mogel kratko malo proglasiti za »propagandno spletko«, marveč je moral priznati, da je Hanoi »zares spremenil dosedanje stališče« in da mora vlada v Washingtonu zdaj še ugotoviti, kaj ta »sprememba pomeni«.

Najnovejši razvoj pa je znova potrdil tudi isto, kar so pravzaprav že doslej vsi vedeli: da sta pričetek in usoda pogajanj o prenehanju vietnamske vojne odvisna izključno od Washingtona. To pa le še povečuje odgovornost, ki jo nosijo predsednik Johnson in njegovi sodelavci.

Novoletni sprejem

pri deželnem glavarju

V sredo zvečer je deželni glavar Hans Sima s soprogo priredil v veliki dvorani celovškega Doma glasbe tradicionalni novoletni sprejem. Udeležili so se ga številni zastopniki političnega, javnega, kulturnega in predvsem gospodarskega življenja dežele, navzoči pa so bili tudi predstavniki koroških Slovencev.

Deželni glavar Sima se je v svojem govoru spomnil uspehov v minulem letu, ki jih je ocenil kot sadove skupnega prizadevanja vseh deželanov. Združeni napor v službi dežele Koroške in naše republike so najboljše jamstvo tudi za bodočnost.

To sodelovanje hočemo razvijati v duhu strpnosti, ki jamči mirno sožitje vseh sodeželanov v naši skupni domovini.

ITALIJA IN JUGOSLAVIJA:

Poglobitev prijateljskega sodelovanja

Predsednik jugoslovanske vlade tudi pri papežu

V znamenju poglobljenega prijateljskega sodelovanja in iskrenega medsebojnega razumevanja je potekal dvodnevni uradni obisk predsednika zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Mike Špiljaka v Italiji. Predsednika jugoslovanske vlade je spremljal zunanji minister Marko Nikežič, med ostalimi člani jugoslovanske delegacije pa je bil tudi pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Mitja Vošnjak. S tem je predsednik Špiljak vrnil obisk predsedniku italijanske vlade Moru, kateri je pred dobrima dvema letoma bival na uradnem obisku v Jugoslaviji.

Med razgovori, ki so jih ob tej priložnosti imeli italijanski in jugoslovanski predstavniki, so obravnavali razna bilateralna vprašanja, izmenjali pa so mnenja tudi o pe-rečih mednarodnih problemih. Pri tem je bilo pozitivno ocenjeno dosedanje sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo ter hkrati sklenjeno, da se bodo prijateljski in dobrososedski odnosi v bodoče še poglobili ter razširili še na nova področja. Glede raznih vprašanj, ki v sedanjem času pretresajo svet, pa je bilo večkrat poudarjeno, da so pogledi v bistvu identični, čeprav obstaja tu in tam različnost mnenj glede sredstev, kako doseči nekatere iste cilje.

Vsekakor je bilo za italijansko-jugoslovanske razgovore značilno dejstvo, da sta obe strani iskali predvsem slične točke in enaka stališča, ne da bi poudarjali tistega, kar je v gledanju obeh držav različno. Zaradi tega je razumljivo, da je izmenjava mnenj potekala v iskrenem ozračju, v listi »posebni atmosferi« ki je potrdila pravilnost in resničnost besed predsednika italijanske vlade Mora, ki je že pred obiskom izjavil, da gre pri teh odnosih »za nekaj več kot samo za dobro sosedstvo«.

Pri razgovorih je bilo razumljivo omenjeno tudi vprašanje slovenske manjšine v Italiji oziroma italijanske manjšine v Jugoslaviji ter so zagotovili, da se bodo trudili za rešitev odprtih vprašanj. Predsednik Špiljak je v sredo v Rimu sprejel tudi posebno delegacijo slovenskih predstavnikov iz Trsta, Gorice in Beneške Slovenije, ki so ga podrobno seznanili z razmerami in potrebami slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Ta sprejem je znova potrdil zanimanje matičnega naroda in najvišjih jugoslovanskih državnih krogov za zasedanje Slovencev.

Med svojim uradnim obiskom v Rimu je predsednik Špiljak povabil predsednika italijanske republike Saragata na obisk v Jugoslavijo, kar je le-ta tudi z veseljem sprejel. Po uradnem delu obiska je predsednik Špiljak s svojim spremstvom ostal še nekaj dni na zasebnem ob-

isku v Italiji, od koder se bo jutri spet vrnil v Jugoslavijo.

Kot izredno važen dogodek je ves svetovni tisk ob tej priložnosti zabeležil, da se je predsednik Špiljak sestel tudi s papežem Pavlom VI. Pri tem naglašajo, da Špiljak ni le prvi predsednik jugoslovanske vlade, marveč sploh prvi vladni predsednik socialistične države, ki je obiskal Vatikan.

Zagrebski kardinal Šeper

imenovan v najvišjo vatikansko upravo

V okviru že lani napovedane reforme najvišjih ustanov Vatikana je papež Pavel VI. te dni imenoval zagrebškega kardinala dr. Franja Šeperja za podprefekta tako imenovane kongregacije za nauk in vero, potem ko je dosedanji vodja te ustanove italijanski kardinal Alfredo Ottaviani podal ostavko.

S kardinalom Šeperjem je prvič v

zgodovini postal pripadnik slovenskega naroda član najvišje vatikanske uprave. Že v tem je vzroka dovolj, da so v mednarodni javnosti živahno komentirali to spremembo v vatikanski »vladi«. Poleg tega pa velja kardinal Šeper za pristaša »liberalnega« krila cerkvenih dostojanstvenikov, medtem ko je bil njegov predhodnik Ottaviani eden izmed vodilnih predstavnikov skrajnih konservativcev, katerim pa je zadnji koncil, ki ga je sklical pokojni papež Janez XXIII. in zaključil papež Pavel VI., močno omejil nekdanji vpliv na vatikansko politiko.

O kardinalu Šeperju pravijo, da je »človek globoke vere in širokega obzorja«. Vsekakor se je uspešno uveljavil že med zasedanjem zadnjega koncila, kjer so bila njegova izvajanja o zelo aktualnih problemih današnjega sveta deležna najširše pozornosti. Lani je bil na škofovski sinodi imenovan za predsednika teološke komisije. Zdjaj pa je postal vodja kongregacije za nauk in vero, ki poleg državnega tajništva velja za najvažnejši urad v cerkveni hierarhiji. Ta visoki in odgovorni položaj mu bo seveda naložil veliko dela, da se bo moral za stalno preseliti v Rim.

V političnih krogih so posebej naglasili še dejstvo, da je imenovanje kardinala Šeperja sovpadalo z obiskom predsednika jugoslovanske vlade Špiljaka v Italiji, kjer ga je sprejel tudi papež Pavel VI.

Vsi prisrčno vabljeni na tradicionalni

17. Slovenski ples

ki bo v soboto 20. januarja 1968 s pričetkom ob 8. uri zvečer v prostorih Delavske zbornice v Celovcu.

Sodelovali bodo:

- Mestni plesni ansambel iz Ljubljane; pevca Marjana DERŽAJ in Momčilo UKOPAVLJEVIČ
- Trio Vitala Ahačiča; pevca Branka STRGARJEVA in Stojan BENET
- Ansambel Plesne zveze Slovenije

Vstopnice po 25 šillingov v predprodaji pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih, v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse, ter pri večerni blagajni.

Slovenska prosvetna zveza

Omajani dolar in njegove posledice

Svetovna javnost se zadnje dni bavi z vprašanji, ki jih je sprožil ameriški predsednik Johnson na Novega leta dan. Pred novinarji je napovedal ukrepe, ki so po njegovem mnenju potrebni, da se zaustavi naraščanje primanjkljaja v plačilni bilanci ZDA in da se s tem zopet utrdi omajana vrednost dolarja.

Primanjkljaj v plačilni bilanci ZDA je lani vidno narasel, zlasti v času po razvrednotenju angleškega funta. Koncem leta 1967 so ga cenili na 3,5 do 4 milijarde dolarjev. Ta primanjkljaj ni nastal zaradi pasivnosti ameriške trgovinske bilance — ta je bila s 4,1 milijarde dolarjev še vedno dokaj aktivna — marveč je nastal zaradi ogromnih stroškov, ki jih Ameriki povzročata vojna v Vietnamu in vzdrževanje njenih čet drugod v svetu. Nastal pa je tudi zaradi odliva ameriškega kapitala v druge države, zaradi gospodarske in vojaške pomoči tujini in zaradi izdatkov ameriških turistov v tujini ter podobnega.

Johnson hoče v letu 1968 ta primanjkljaj odpraviti. Zato je napovedal, da bodo ZDA letos

- zmanjšale svoje investicije v svetu za 1 milijardo dolarjev, pri čemer bodo investicije v Evropi skoraj docela ustavljene, drugod pa skerčene na 65 % njihovega zneska v letih 1965 in 1966;
- skerčile posojila, ki jih dajejo inozemstvu, za 500 milijonov dolarjev;
- omejile izdatke za gospodarsko in vojaško pomoč in za potovanja v inozemstvo ter
- poskušale doseči pri drugih državah olajšave za uvoz blaga iz ZDA.

Glede končanja napadalne vojne ZDA v Vietnamu Johnson s tem v zvezi ni povedal nič določenega, čeprav ta vojna zahteva levji del obrambnega proračuna ZDA. Lani je ta proračun znašal 74 milijard dolarjev ali 9,1 % brutosocialnega produkta. Vojna v Vietnamu stane ZDA dnevno 75 milijonov dolarjev.

Položaj dolarja v svetu je bil torej lani iz dneva v dan bolj omajan. Johnson ga vendar noče utrditi s končanjem vietnamske vojne, marveč na račun razvoja in napredka svetovnega gospodarstva, v katerem so ZDA lani investirale okoli 5 milijard dolarjev. Njegovi ukrepi bodo zlasti prizadeli države v razvoju, v Evropi pa predvsem Veliko Britanijo in Zahodno Nemčijo, v katerih gospodarstvu igra ameriški kapital veliko vlogo. Velika Britanija bo le težko ohranila funt na sedanjem tečaju, trdnost nemške marke pa je znova v nevarnosti. Italiji, ki se je v zadnjih dveh letih opomogla, ti ukrepi ne morejo toliko škodovati, enako tudi ne Franciji, ki je pravočasno povečala zaloge in konvertibilnih deviz.

Pač pa bo Johnsonova napoved spravila v nevarnost našo državo, katere vlada je še v decembru zmagoslavno računala, da bo gospodarsko stagnacijo letos poživila z najetjem nadaljnjih državnih posojil v obsegu več milijard šilingov pri ameriških bankah.

Johnsonov poskus rešitve veljave dolarja v svetu, pa se lahko obrne celo v škodo ZDA. Prav lahko se namreč zgodi, da bodo Francija, pa tudi nekatere druge države sedanje ukrepe izkoristile zato, da se otresejo ameriške odvisnosti. Zadnja leta so se namreč rezerve zlata v Evropi vidno povečale. Njihova vrednost in vrednost deviz na zalogi je v območju EGS in EFTA začetkom lanskega leta znašala 32,6 milijarde dolarjev, medtem ko je v ZDA znašala le 15 milijard dolarjev.

Sodelovanje dravskih elektrarn

zgled dobrega sosedstva med Avstrijo in Jugoslavijo

Kakor smo poročali v zadnji številki, sta po občnem zboru Zveze slovenskih izobražencev v Celovcu predstavnika Dravskih elektrarn Maribor, dr. Šenk in ing. Doberšek predavala o dravskih elektrarnah in njihovi medsebojni povezanosti. Iz njihovih predavanj pozemamo prikaz najvažnejših mejnikov razvoja elektrarn na Dravi med Beljakom in Ormožem ter sodelovanja med ÖDK na avstrijski strani in med DEM na jugoslovanski strani.

V kolikor teče po dolinah in poljanah, kjer prebivamo Slovenci, je Drava v zadnjih 20 letih popolnoma spremenila svojo podobo in podobo svojega okolja. Idile Drave, ki jo opeva stara pesem, ki pravi

Lepa dravska si dolina,
ko zelen paradiz,
vabi gorko nas belina
sredi trat zgrajenih hiš...

skorajda ni več. Z izgradnjo elektrarn na Dravi se je marsikaj spremenilo, v glavnem v dobrobit prizadetih krajev. Teh pa je med Beljakom in Ormožem že veliko število, v doglednem času pa jih bo še več.

Od leta 1918 do leta 1942 je kraljevala na Dravi le ena elektrarna. To je bila elektrarna Fala, ki je bila zgrajena z švicarskim kapitalom in ruski vojnimi ujetniki. Zgrajena je bila konec prve svetovne vojne, da bi napajala Graz z električno energijo. Te svoje naloge ni nikoli izpolnjevala. Z razpadom Avstro-ogrske monarhije je po potegnitvi meje med Avstrijo in Jugoslavijo zlužila zlasti Mariboru in mu omogočila, da se je v njem začela razvijati čedalje močnejša industrija. Falska elektrarna je imela že takrat letno zmogljivost 200 milijonov kilovatnih ur in je kot taka sodila nekaj časa med največje elektrarne v svetu.

Od 1. januarja naprej:

Nove oblike pospeševanja gradnje stanovanj

Z letom 1968 je stopil v veljavo nov zakon o pospeševanju gradnje stanovanj, ki je bistveno spremenil oblike pospeševanja. Bistvena značilnost tega zakona je v tem, da na eni strani vsebuje enotne pogoje za pospeševanje gradnje stanovanj, na drugi pa pri pospeševanju postavlja v ospredje človeka in ne stanovanje. Pospeševanje gradnje stanovanj ni več zvezna, marveč deželna zadeva.

Načelno zakon postavlja gospodarske in socialne razmere prosilca za kriterij upravičenosti za doseg prispevka k gradnji stanovanja. Pravico do prispevka imajo osebe, katerih mesečni dohodek ne preseže 6750 šilingov. Zakonci so prispevka lahko deležni če mesečni dohodek ne preseže 13.500 šilingov in če mesečni dohodek nadaljnjih članov družine posamič ne preseže 1350 šilingov, skupno pa 6750 šilingov.

Zakon nadalje določa rok za vrnitev prispevkov, ki bodo dana kot posojila. Posojila za gradnjo stanovanj bodo dana za dobo 50 let proti 1 odstotku letnih obresti. Njihova višina je omejena s 60 odstotki skupnih stroškov gradnje, pri čemer mora vendar prosilec imeti vsaj 10 odstotkov lastnih sredstev. Preostali znesek gradbenih stroškov je treba oskrbeti na denarnem trgu. Mladim zakon-

cem in družinam z večjim številom otrok zakon dopušča, da se za doseg lastnih sredstev (10 odstotkov) poslužijo brezobrestnega posojila za dobo 10 let. Glede vračanja posojil, ki jih bodo dežele dajale iz sklada za pospeševanje gradnje stanovanj, zakon določa, da jih je treba vračati v obrokih in sicer je letna višina obrokov za prvih 20 let določena z 2 odstotkoma, za naslednja leta pa s 3 odstotki.

Glede velikosti stanovanj, ki bodo grajena iz sredstev sklada za pospeševanje gradnje stanovanj, zakon določa za družine z več kot 4 otroki največ 140 kvadratnih metrov, drugače pa kvečjemu 130 kvadratnih metrov, pri čemer je za eno osebo računanih 50, za vsako nadaljnjo osebo pa dodatno še 20 kvadratnih metrov.

Čudne manipulacije z maslom

Sklad za gospodarstvo z mlekom je predložil zveznemu ministru za kmetijstvo in gozdarstvo svojstven načrt. Da bi zmanjšal zaloge presnega masla, ga namerava pretopiti 900 do 1000 ton. Topljeno maslo hoče postaviti na trg po 30 šilingov za kilogram.

Prvo vprašanje, ki pri tem nastane, je, kako bo avstrijski trg sprejel topljeno maslo. Doslej ga takorekoč ni poznal, ker ni bilo povpraševanja za njim, ker je po okusu slabši od margarine, da ga ne primerjamo z okusom presnega masla. Poleg tega je margarina cenejši, kakor bi bilo topljeno maslo.

Drugo vprašanje je, kdo bo plačal to manipulacijo z maslom. Kilogram presnega masla

stane 40 šilingov. Za kilogram topljenega masla je potrebnih 1,20 kg presnega masla, kar predstavlja vrednost 48 šilingov. Če k temu še prištejemo stroške topljenja in pakiranja, pride kilogram topljenega masla na okroglo 50 šilingov. Ker ga hoče sklad za gospodarstvo z mlekom postaviti na trg po 30 šilingov, bo moral nekdo kriti razliko 20 šilingov med proizvodno in tržno ceno. Kakor znano, pa so tozadevna sredstva zveznega ministru za kmetijstvo in gozdarstvo letos zelo omejena. Preostane torej le še denar, ki ga sklad za gospodarstvo z mlekom zbira pri kmetih s kriznim grošem, ki znaša sedaj 5 grošev na liter mlekarne oddanega mleka, sklad pa ga hoče že v kratkem zvišati na 15 grošev.

Tudi letos brez vizumov v Jugoslavijo

Jugoslavija je lani za tuje državljane ukinita vizume za prestop jugoslovanske meje. Istočasno je obvestila vse članice Združenih narodov, da je pripravljena trajno ukiniti vizume na podlagi recipročnosti, se pravi z vsemi državami, ki bi za jugoslovanske državljane ukinito potrebo vizumov za prestop njihovih meja. Tej pobudi se je medtem odzvala že vrsta držav, ki doslej z Jugoslavijo še niso sklenile dogovora o ukinitvi vizumov.

Možnost, da tujci prihajajo v Jugoslavijo brez vizumov, je Jugoslavija sedaj podaljšala do 1. novembra 1968. Po tem datumu bodo brez vizumov v Jugoslavijo lahko potovali le državljani držav, s katerimi je vizume ukinita na podlagi recipročnosti. Med temi državami je že nekaj let tudi Avstrija.

Ukinitve vizumov je lani močno poživila jugoslovansko turistično gospodarstvo. Dohodki iz inozemskega turizma so lani tako narasli, da je z njimi lahko pokrila 54 odstotkov primanjkljaja v trgovinski bilanci, medtem ko ga je 1966 pokrila le 46 odstotkov.

Letos hoče Jugoslavija svoje turistične zmogljivosti še povečati. Da bi letos število inozemskih turističnih nočitev povečala na 18 do 19 milijonov, celokupnih nočitev pa na 38 do 39 milijonov in da bi se devizni

priliv povečal za 16 odstotkov na okroglo 208 milijonov dolarjev, hoče število turističnih postelj po letih povečati za najmanj 10.000. Realizacija tega načrta sicer znatno odstopa od prvotnega načrta, ki še ni mogel predvidevati posledic gospodarske stagnacije v Evropi in mednarodnem turizmu. Te posledice so se namreč pokazale že v preteklem letu. Na splošno pa so po jugoslovanskih turističnih podjetjih mnenja, da bo letos zastavljeni cilj razvoja turizma dosežen.

Preden je prišlo na Dravi do nadaljnjih elektrarn, je minulo razmeroma dolgo obdobje 25 let. »Alpen-Elektrowerke« so v letih 1939—1943 dogradile elektrarno Zvabek in sicer s pomočjo poljskih in drugih vojnih ujetnikov. Skoraj istočasno je taista družba pričela graditi, pravtako s pomočjo vojnih ujetnikov, zlasti ruskih, elektrarno Labot in Dravograd, ki sta pričeli obratovati leta 1944, vendar le z dvotretjinsko močjo. Pozneje se je družba lotila gradnje elektrarne Mariborski otok.

Po končani drugi svetovni vojni leta 1945 je bilo stanje v elektroenergetski izgradnji Drave naslednje: v Avstriji sta obratovali elektrarni Zvabek in Labot, v Jugoslaviji pa samo elektrarna Fala. Elektrarna Mariborski otok še ni bila zgotovljena, elektrarna Dravograd pa je bila zaradi zavezniškega bombardiranja malo pred koncem vojne onespособljena za obratovanje.

Kakor prej »Alpen-Elektrowerke« sta se tudi Avstrija in Jugoslavija zavedali pomena reke Drave za proizvodnjo električne energije. Takoj po vojni so se pristojni krogi obeh držav začeli z vsi resnostjo baviti z izdelavo nadaljnjih projektov elektrarn na Dravi.

Na jugoslovanskem delu Drave so bile doslej zgrajene naslednje elektrarne: Dravograd (montaža tretjega agregata) Vuzenica, Vuhred, Ožbalt in Mariborski otok I, v gradnji pa je elektrarna Srednja Drava I, ki leži med Mariborom in Ptujem in ki bo pričela obratovati še letos. Skupno s Falo je na jugoslovanskem delu Drave 7 elektrarn s srednjo letno proizvodnjo na 2 milijardi kilovatnih ur in z močjo 400.000 kW.

Na avstrijski strani so bile za elektrarnama Zvabek in Labot zgrajene elektrarne Reisseck-Kreuzeeck, Kazaze in Bistrica v Rožu, poleg njih pa je bil v elektrarno Labot montiran še tretji agregat. Srednja letna proizvodnja teh elektrarn bo ca 1,6 milijarde kWh, njihova moč pa je 390.000 kW. Na obeh straneh pa projektirajo nadaljne elektrarne, bodisi direktno v koritu Drave, bodisi na njenem porečju (n. pr. projekt Malta). Tako energetski pomen Drave še vedno narašča.

(Se nadaljuje)

POŠIROKEM SVETU

BERLIN. — Vzhodnonemški predsednik Walter Ulbricht je izjavil, da bo o »vzhodni politiki«, s katero skuša Bonn vzpostaviti boljše odnose s socialističnimi deželami, mogoče govoriti samo, če Zahodna Nemčija prizna mejo na Odr in Nisi ter se odpove pretenzijam, da bi ona zastopala ves nemški narod. Predsednik Ulbricht zahteva, naj se Bonn odpove težnjam po jedrskem orožju, naj prizna zahodni Berlin kot samostojno politično področje in opusti težnje, izražene v Münchenskem sporazumu.

VARSAVA. — Poljski zunanji minister Adam Rapacki je, govoreč o vprašanju Vietnamu, izjavil, da vse kaže na to, da je Amerika proli miru v Vietnamu. »Ameriški vladi je dobro znano,« je dejal Rapacki, »da je brezpogojna ustavitelj bombardiranja Severnega Vietnama edina realna pot, ki zdaj pelje k pogajanjem, kljub temu pa Amerika ne neha bombardirati. Po vsem tem sodeč ameriška vlada zdaj ne želi pogajanj, ne želi miru v Vietnamu.«

PRAGA. — Na Češkoslovaškem je prišlo v zadnjih dneh do nekaterih sprememb v najvišjem partijskem vodstvu. Centralni komitej KP Češkoslovaške je za novega prvega sekretarja izvolil Aleksandra Dubčeka, medtem ko je njegov predhodnik Antonín Novotný ostal predsednik Češkoslovaške. Z Dubčekom je prejel prvi Slovak najvišjo funkcijo v češkoslovaški partiji.

RIM. — Italijansko zunanje ministristvo je sporočilo, da Italija ne bo praktila svojega veta glede pogajanj o pridružitvi Avstrije k Evropski gospodarski skupnosti, dokler avstrijske oblasti ne bodo začele »resno ukrepati« proti terorizmu, ki z dinamičnimi atentati nastopajo proti Italiji.

MOSKVA. — Predsednik britanske vlade Harold Wilson bo od 22. do 24. januarja na uradnem obisku v Sovjetski zvezi, kamor ga je povabil predsednik sovjetske vlade Aleksej Kosigin februarja lani, ko je bil na obisku v Veliki Britaniji.

TRST. — Tržaške obmejne oblasti so objavile podatke o lanskoletnem prometu čez mejne prehode na Tržaškem. V letu 1967 je prešlo mejo na teh prehodih več kot 52 milijonov ljudi ali skoraj milijon tedensko. Od tega jih je 29 milijonov prestopilo mejo s polnim listom, 23 milijonov pa s prepustnicami v okviru malo-obmejnega prometa. V letu 1966 so zabeležili nekaj nad 35 milijonov prehodov, kar pomeni, da se je letni promet med Italijo in Jugoslavijo lani povečal za polovico.

LONDON. — Britanski medplanetarni svet (BICEP) se je zavzel za ustanovitev evropske vesoljske agencije, ki bi pošiljala v vesolje satelite in druge vesoljske ladje ter opravljala raziskave. Agencija naj bi imela na razpolago svoj proračun, ki bi ga ustanovili s prispevki držav članic. S to agencijo bi se Evropa postavila po robu sedanemu ameriški monopolu v vesolju. Skupni proračun agencije naj bi znašal 240 milijonov dolarjev; od tega bi Velika Britanija prispevala četrtino.

DUNAJ. — Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Lazar Mojsov je obiskal predstavnika gradščanskih Hrvatov, ki so mu v Zelaznem (Eisenstadt) pridrili večerjo. Ob tej priložnosti se je veleposlanik Mojsov pohvalno izrazil o kulturnem in drugem delovanju gradščanskih Hrvatov ter naglasil, da bo hrvaška narodna manjšina s svojim delom največ pripomogla k nadaljnji krepitvi in razvijanju dobrih sosedskih in prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo.

DETROIT. — Avtomobilska proizvodnja v Ameriki je bila lani najnižja v zadnjih petih letih. Štiri ameriške družbe — Ford, General Motors, Chrysler in American Motors — so izdelale lani 7.406.449 osebnih avtomobilov, kar je za 1.192.468 avtomobilov manj kot leta 1966, ko je bilo že tudi opaziti manjšo proizvodnjo. Rekordno proizvodnjo — namreč 9.329.104 avtomobilov — je Amerika dosegla leta 1959.

HANOI. — Vietnamska časopisna agencija je sporočila, da so v Severnem Vietnamu v zadnjih dveh letih kljub ostrim ameriškim napadom iz zraka in s morja zgradili 500 novih tovarn. Na nekaterih glavnih področjih krajevne industrije se je proizvodnja v primerjavi z letom 1964 povečala za 30 odstotkov.

SKOPIJE. — Po podatkih republiškega odbora za pomoč ponesrečencem, prizadetim ob potresu v Dabru, so v zbirni akciji do konca lanskega leta zbrali skupno za nad 19 milijonov novih dinarjev pomoči v denarju in blagu. Največji del pomoči so zbrali v Makedoniji in v drugih predelih Jugoslavije, iz tujine pa je prispela pomoč v vrednosti kakih 3,5 milijona novih dinarjev. Živiljske razmere v Dabru so se že precej izboljšale, vendar še dolgo ne bo mogoče govoriti o popolni normalizaciji.

PARIZ. — Francoski predsednik de Gaulle bo letos spomlad obiskal Romunijo, medtem ko je za drugo polovico tega leta predvideno, da bo potoval v Azijo, kjer naj bi obiskal Afganistan, Pakistan, Indijo in Indonezijo.

BERLIN. — Sovjetska zveza bo dobavila letos v Nemčiji 85 dizelovih lokomotiv, 1600 težkih tovornikov, 2900 traktorjev tri letala TU-134 in dve letala Il-18.

WASHINGTON. — Ameriška vlada se je opravičila Sovjetski zvezi, ker so ameriška letala med bombardiranjem severovietnamskega pristanišča Haiphong poškodovala tudi neko sovjetsko ladjo.

OSNABRÜCK. — V zahodnonemškem mestu Osnabrück se je ta teden začel proces proti skupini bivših SS-ovcev, ki so obtoženi umora Italijanskih Zidov. Obtožnica je naperjena proti skupini petih članov, ki so leta 1945 v Osnabrücku ubili 11 židov. Sodišče bo zaslišalo precejšnje število prič in razenja, da bo obravnava trajala najmanj štiri mesece.

KAIRO. — Svet dravske lige je na izrednem zasedanju v Kairu sklenil, da se za 17. januar predvidi konferenca najvišjih voditeljev arabskih dežel pred letom na poznejši čas. Politični opazovalci menijo, da glavni vzrok za prelazitev konference treba iskati v dejstvu, da trenutno niso vsi arabski voditelji sklicanje takega sestanka, s katerim je treba počakati na bolj ugoden trenutek.

Bralci odgovarjajo „Kleine Zeitung“

Kakor smo poročali, se je »Kleine Zeitung« v svoji številki od 23. decembra 1967 razburjala nad koroškim deželnim svetom, ki je leoben-skim »Burschenschaftlerjem« prepo-vedal, da pred božičem ne smejo »obdarovati« železnokapelskih otrok v prostorih šole. Mi smo k temu in drugim podobnim dogodkom že za-vezeli svoje stališče, danes pa objav-ljamo izvirne dve pisem, ki se ba-veita z istim dogodkom.

Gustav Novak iz Malnic piše med drugim:

V božični številki »Kleine Zeitung« prina-šate poročilo »Obdarovanje z ovirami«. V tem poročilu se žudite, zakaj naj bi bilo razdelje-vanje božičnih daril po obmejnih šolah ovi-rano.

Kot nesocialistu mi strankarsko politično ozadje povzroča manj skubi kot delovanje pri-zadetih študentskih organizacij. Pri tem vam očitam, da v tem primeru delate kot oni mož, ki je velikonočnega jutra na polju v Emaus srečal obupane Kristusove apostle. Ali ste edini v delali, ki no veste, da graški študenti z lepo brazgotino v obrazu ne delijo otro-kom obmejnih šol daril zgolj iz ljubezni do Jezuita ali Spodnje Koroske? To bi ja imena-vani gospodje lahko bolj smotrno storili v Wolkersdorfu (kjer je promogovnik pred ukli-nitvijo — op. ured.) ali pa v kakem drugem kraju v katastrofnem območju.

Kako bi v ostalem pisali, če bi »Unione della liberta degli studenti« po južnotirolskih šolah v istem »dahu« kot tukaj na Koroskem delila svoja »ljubezenska darila«!

Felix Dittmar, predsednik zdru-ženja staršev na šolah občine Moos-burg, član upravnega odbora deželne zveze združenj staršev na obveznih šolah Koroske in član upravnega od-bora iste zveze v državnem merilu, pa piše med drugim:

No da bi se hotel podrobneje baviti z stvarjo in z dogodki, moram ugotoviti, da me je način Vašega pisanja zelo začudil, pred-vsem pa pripomba, ki pravi, »da se poskuša izključiti združenje staršev, ki stoji blizu Kärn-ner Heimdiensta in ne blizu zbirne zveze profesorja Piuka; z drugimi besedami socialis-tov«. Dovolite mi, da ugotovim, da zbirne zveze profesorja Piuka ni, če pri tem mislite Deželno zvezo združenj staršev na koroskih obveznih šolah. Članstvo v tej zvezi je omo-gočeno vsem, ne glede na to, kateri stranki se posamezni funkcionarji priznavajo. V tej zvezi ni nobenih političnih frakcij, ki bi bile sestavljene iz zastopnikov strank. Mi se bomo tudi v prihodnje borili proti temu, da bi po-stali zveza smolov keke organizacije, kakor je to verjetno združenje staršev v Železni Kapli.

Mislím, dragi prijatelj Fesli (pisec članka v »Kleine Zeitung« — op. ured.), da se to z Vaše strani ni zgodilo iz zlonamernosti. Menim, da bi bilo bolje, če bi se pred pisanjem članka v resnici pogovorili s predsednikom de-želne zveze šolskega sveta, dež. posl. Gutten-brunnerjem, z županom Lubasom in okrajnim šolskim nadzornikom Malritschem, kar ste pr-vočno mislili. Škoda da ste to opustili. To ne odgovarja serioznosti, ki sem je od vas na-vajen in to ne služi stvari. Ždi se mi, da ste se, upam da ne zavestno, s stvarjo bavili po-vrno, in upam samo, da ste nasledil prišepeta-vanjem, ki namonoma nočejo božičnega miru.

V A B I L O

Gasilsko društvo Št. Janž v Rožu vabi na prijetno

GASILSKO PRIREDITEV

v nedeljo 14. januarja 1968 ob pol osmih zvečer pri Miklavžu v Bilčovsu. Na sporedu je igra v treh dejanjih »Moč uniforme«.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroskem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava, 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dapisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

KOLE DAR

Petek, 12. januar: Alfred
Sobota, 13. januar: Veronika
Nedelja, 14. januar: Hilarij
Ponedeljek, 15. januar: Pavel
Torek, 16. januar: Marcel
Sreda, 17. januar: Anlon
Četrtek, 18. januar: Priska

Na mejnem prehodu Grablje-Holmec:

Praznično novoletno srečanje

Pred novim letom je prišlo v so-boto zvečer na mejnem prehodu Grablje-Holmec do prisrčnega no-voletnega srečanja predstavnikov obmejnih občin Ravne in Pliberk. Pobuda za to obliko izmenjave no-voletnih voželj je dala občinska skupščina Ravne, pliberški občinski svet pa jo je iskreno pozdravil. Ta-ko so se potem ta večer na meji sestali člani občinske skupščine Ravne s predsednikom Ker tom na čelu in člani občinskega sveta Pliberk z županom Kristanom na čelu. Srečanja pa so se udeležili še predstavniki varnostne službe in carine na obeh straneh meje. Ve-čer prijetnega srečanja je poživila ravenska godba z mogočnimi ubra-nimi akordi, ki so se razlivali v tihi zasneženi zimski večer.

Vzdušje srečanja je bilo na mah veselo, prisrčno in prijateljsko. Naj-prej sta govorila predsednik občins-ke skupščine Ravne in župan ob-čine Pliberk, za njima pa so spre-govorili še drugi. Po iskrenih vo-

ščilih srečnega, uspešnega in zado-voljnega novega leta so vsi govorniki naglasili veselje nad tem sre-čanjem in svoje zadovoljstvo nad razvojem dobrih sosedskih odno-sov, ki jih je omogočila odprta me-ja med sosednjima državama. Izra-zili so željo, da bi se ti odnosi v prihodnje še poglobili in razširili in da bi se tudi na splošno medna-rodno razumevanje in medsebojno spoštovanje, sožitje in sodelovanje še bolj razvijalo, ker je najbolj koristen prispevek k ohranitvi in utrditvi miru v svetu.

V prijetnem razpoloženju so si predstavniki obeh strani meje izro-čili darila in postregli s pijačo: ra-venski predstavniki so med drugim natakali odlično slivovko, pliberški pa so postregli z dobrim sorgen-dorškim pivom. Pliberški župan je pri tem sporočil, da bo za prihod-nji Silvester povabil predstavnike ravenske občine na srečanje v Pli-berku.

Prošt Valentin Brandstätter

Na Novega leta dan je v bolniš-nici Elizabetink v Celovcu po dolgi težki bolezni preminul v 77. letu starosti doblorveški prošt in dekan Valentin Brandstätter. Njegove ze-meljske ostanke smo v četrtek mi-nulega tedna na doblorveškem po-kopališču izročili materi zemlji. Pogrebni svečanosti se ni udeležilo le veliko duhovščine, marveč tudi ogromna množica prebivalstva iz Podjune in krajev, kjer je blagi po-kojnik kot duhovnik služboval.

Prošt Valentin Brandstätter je bil rodom iz Ziljske Bistrice. Ko je bil posvečen za duhovnika, je bil naj-prej kaplan v Pliberku in v Železni Kapli. Po letih župnikovanja v Št. Rupertu se je spet vrnil v Pli-berk, od koder je bil v letih naci-zma kot svojemu ljudstvu zvest slovenski duhovnik izgnan v Št. Ja-

kob v Lesachtalu. Po drugi sve-tovni vojni je prevzel župnijo v Kapli na Dravi, zatem pa je sto-pil na čelo proštije v Dobrli vasi, kjer je tudi končal svojo truda pol-no življenjsko in duhovniško pot.

Kjerkoli je pokojni duhovnik služ-boval, je imel veliko prijateljev. Zato ga bomo tudi po njegovi smrti ohranili v hvaležnem spo-minu.

Naša mladina na smučarskem tečaju

Povabilu na smučarski tečaj, ki ga je na Sentjanskih Rutah pripravila Slovenska mladina, se je odzvalo le-po število 27 fantov in deklet. Tečaj je bil minulo soboto in nedeljo. Prvi dan ga je vodil prof. Milan Kup-

per, drugi dan pa študent fizkul-ture Robert Kropiunik.

Tečaj je organizacijsko pripravil Hanzi Weiss iz Št. Janža, prostor in hrano udeležencem pa je dal Egi-dij Hafner pd. Lapš na Sentjan-ških Rutah. Po zatrejanju udeleženc-jev je bil tečaj sicer zaradi mraza naporen, spričo dobrega razpolože-nja pa zelo prijeten. Vsekakor so bili udeleženci z njim zadovoljni, saj so celo tisti med njimi, ki so se že prej udeležili raznih smučarskih tea-jev, zatrjevali, da so se naučili marsi-kaj novega.

Dobro razpoloženje je zlasti vlada-lo v soboto zvečer, ko so se udele-ženci zbrali k diskusiji, ki jo je vodil predsednik Slovenske mladine, dr. Pavle Apovnik. Čeprav so bili precej utrujeni, je diskusija potekala živahno, zaključena pa je bila s pri-jetno domačnostjo, h kateri je z do-bro in izdatno hrano svoje prispeval pd. Lapš na Rutah.

koč. Ta sedežnica premosti 1000 metrov nadmorske višine in je se-daj v prometu vsak dan od deve-tih dopoldne do petih popoldne. Enako obratuje tudi sedežnica od Sedmih koč naprej.

Medtem je bilo za prve potrebe urejeno tudi novo smučišče, ki v dolžini 10 kilometrov sega s Pece skozi v dolino. Manj korajžni smu-čarji pa imajo svojo progno na cesti od sedmih koč navzdol.

Ustaški emigranti in „Volkszeitung“

V septembru minulega leta so nekateri avstrijski ča-sopisi zagnali vik in krik, da so Jugoslovani v Trstu »ugrabili« prof. Krunoslava Draganoviča. Imenovani hrvaški duhovnik, ki je živel po drugi svetovni vojni v Avstriji, je bil tedaj baje na poti v Rim. Ta vik in krik sta potihnila, ko je prof. Draganovič novembra poslal javnemu tožilcu v Sarajevu prošnjo za objavo izjave, v kateri je bilo rečeno, da njegov »pripod v državo ni posledica nobenega nasilja, politične ali policijske igre, nobene ugrabitve«, marveč da se je sam prostovoljno vrnil v staro domovino. V bistvu je to izjavo prof. Draganovič podal tudi na tiskovni konferenci pred do-mačimi in tujimi novinarji. To je zadostovalo tudi za avstrijski tisk.

Celovška »Volkszeitung«, ki do Jugoslavije ne more biti nikoli dovolj strupena in ki se raje poslužuje obre-kovanj kot resnice, očitno z zgornjimi ugotovitvami ni bila zadovoljna. V zadevi Draganovič je 3. januarja postregla s svojim edinstvenim »odkritjem«. Na prvi strani te številke ni vedela zapisati nič več in nič manj kot to, da »mož, ki ga je jugoslovanska vlada na tisk-ovni konferenci predstavila domačim in tujim novinar-jem, ni bil prof. Draganovič«. Pri tem se je sklicevala na pridigo, ki jo je po njeni objavi imel hrvaški emi-grantski duhovnik Vilim Cecelje na Novega leta dan v neki celovski cerkvi.

Že naslednji dan pa se je izkazalo, da članek v »Volkszeitung« ne odgovarja resnici in da je izbruh nepoboljšljivih hujskačev. Župnik Cecelje je decidirano izjavil, da kaj takega nikoli ni govoril in da je za nje-ga nerazumljivo, kako more priti kaj takega v časopis. To so potrdili tudi poslušalci pridige, ki pa so dodali, da pridiga ni bila na Novega leta dan, marveč že na prvi božični praznik. Do »odkritja« je zavzel stališče tudi tiskovni ataše avstrijskega veleposlaništva v Beo-gradu, ki je Draganoviča prej poznal in ki je izjavil, da ga je na omenjeni tiskovni konferenci zopet spoznal.

Kljub vsemu pa »Volkszeitung« — trmasta in nepo-boljšljiva, kakor je — vztraja na svoji trditvi ali laži, ki jo je objavila. Za njo Draganovič na tiskovni kon-ferenci v Sarajevu ni bil Draganovič. Pri tem kliče na pomoč celo vrsto ustaških emigrantov, ki — kakor iz-gleda — kar vedrijo v njenem uredništvu in katerih nestrpni duh, ki ga širijo v svojem kanadskem listu »Hrvatski glas« je sedaj edini dokaz njenih »odkritij«. Prav ta trma pa kaže »Volkszeitung« v pravi luči. Njej ne gre za resnico, marveč vztraja raje na laži, kakor ji je hujskanje nemških nacionalistov in ustaških emigrantov proti Jugoslaviji bolj pri srcu, kakor pa razvoj mirnega sožitja in prijateljskega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo.

Tečaji o reji in krmljenju mesnatih prašičev

Južnokoroški krožek za zrejo in pitanje prašičev Pliberk bo pri-redil tečaje o reji in krmljenju mesnatih prašičev

- **18. januarja (četrtek)**
ob 9.00 uri dopoldne v gostilni Franca Piceja na Zamanjih
ob 2.00 uri popoldne v gostilni Greiner v Globasnici
- **19. januarja (petek)**
ob 9.00 uri dopoldne v zgornji dvorani gostilne Breznik v Pliberku
- **Govorili bodo:**
Dipl. ing. H. Gold: Reja in krmljenje kot bistvena pred-pogoja za proizvodnjo kvalitetnih mesnatih prašičev
Svetovalec K. Staber: Vsakdanja vprašanja reje in krm-ljenja v krožku
Poslovodja Bl. Singer: Organizacijska vprašanja v na-šem krožku
- **K udeležbi vabljeni tudi člani, ki se sedaj zanimajo za vstop v krožek.**

Ing. Resch novi župan Beljaka

Na svoji seji je občinski svet mesta Beljak v torek izvolil dote-danjega namestnika župana, ing. Rescha za novega župana Beljaka. Dotedanji župan, vladni svenik Gottfried Timmerer je pred tem zaradi starosti odložil župan-sko mesto. Seji je prisostvoval tudi deželni glavar Sima, v kate-rga roke je novi župan prisegel.

Bivši beljaški župan Timmerer je stal na čelu občinskega sveta 12 let. Za župana je bil izvoljen po smrti prvega beljaškega povojne-ga župana Viktorja Petschniga. V letih Timmererjevega županstva je mesto Beljak na široko odprlo vrata k sodelovanju na avstrijsko-itali-jansko-jugoslovanski tromeji, pri

čemer se je posebej razvilo prija-teljsko sodelovanje med Beljakom in Kranjem, pa tudi sodelovanje z drugimi gorenjskimi občinami. Za razvoj tega sodelovanja ima biv-ši župan Timmerer, ki je sedaj čast-ni občan Beljaka, velike zasluge.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

BRNCA. — V Št. Jobu nad Brn-co je 23. decembra popoldne prič-lo goreti gospodarsko poslopje kme-ta Antona Dermutza. Škoda, ki je je požar povzročil, cenijo na pol milijona šilingov. 27. decembra v jutranjih urah pa je v Rinkolah pri Pliberku pogorelo gospodarsko poslopje kmeta Jurija Zmavcerja. Škoda cenijo na 400.000 šilingov.

LOGA VAS. — Na sveti večer je 19 letni natak ar Jožef Humitsch povozil 65 letnega upokojenca Otta Wintscha, ki je pri tem utr-peel smrtno poškodbe. Isti dan je pri Kokju, občina Dobrla vas, 21 letni kovač Fridrik Klančnik z avtomobilom trčil v avtomobil Amalije Zimpasser, ki je pri tem utrpela smrtno poškodbo, njena hčerka Fri-derika pa težje poškodbe.

BOROVLEJE. — Občinski svet je sklenil redni proračun za leto 1968, izrednega pa bo sklenil šele, ko bo dobil jasnost, kako bo sedanj-i gospodarski razvoj v državi vplival na dohodke občine. Redni proračun obsega 13,4 milijona šil-ingov dohodkov in izdatkov. V njem je zapopadeno tudi povečanje pokopališča v Podljubelju. Na isti seji je občinski svet prodal tudi po-slopje bivše šole v Glinjah, izkupi-ček pa je odvedel v sklad za grad-njo novega uradnega poslopja v Borovljah.

CELOVEC. — Iz letnega poro-čila pokrajinske bolniške blagajne za delavce in nameščence na Kor-oškem je razvidno, da so bili pred-lanskim najbolj čestči vzroki smrti bolezni na srcu in na arterijah. Za-radi tega je umrlo 696 zavarovanih oseb. Na raku je umrlo 461 oseb. Njihovo število je od leta 1965 na-prej rahlo nazadovalo. Temu na-sproti je število delovnih nezgod močno naraslo. Pri njih je bilo po-škodovanih 12.510 zavarovanih oseb.

ZELEZNA KAPLA. — Občin-ski svet je na svoji seji sklenil pose-ben prispevek za ureditev Bele in drugih hudournikov v občini. S prispevkom bodo obremenjeni prebr-valci občine po določenem ključu.

ŠT. VID V PODJUNI. — Av-strijska pošta je 8. januarja uvedla novo prometno progno med Klopni-škim jezerom in Zablatniškim jeze-rom do Št. Primoža. Vozni red na tej progi je razviden pri uradih poštnih avtobusov.

LABOT. — Občinski svet je na zadnji seji sklenil redni proračun za leto 1968 v obsegu 3,48 milijona šilingov dohodkov in izdatkov. Iz redni proračun bo iz podobnih raz-logov kot v Borovljah sklenjen še le pozneje.

Zlati kruh

(SLOVAŠKA PRAVLJICA)

Nekoč je živela vdova, ki je imela zelo lepo hčer. Mati je bila skromna in ponižna, hčerka pa prevzeta deklica. Prišlo je mnogo snubcev, toda nihče ji ni bil všeč. Čim več fantov se je sukalo okoli nje, tembolj je vihala nos.

Neke lunine noči se je mati prebudila. Hčerka je ležala ob nji in spala. Mati je gledala svojega lepega otroka, ko je opazila, da se deklica v snu srečno nasmija.

— Le kaj se ti sanja, da se tako ljubko smeješ si je mislila mati in spet položila glavo na blazino ter zaspala.

Zjutraj pa je vprašala hčerko:

— Povej mi no, kaj se ti je sanjalo ponoči, da si se tako prisrečno smehljala?

— Kaj se mi je sanjalo? Ej, sanjalo se mi je, da se je pripeljal gospod v bakreni kočiji in mi dal prstan z dragulji, ki so se svetili kot zvezde na nebu. In ko sem šla po cesti, so ljudje gledali samo mene.

— Otrok, otrok, kakšne visokoleteče sanje sanjaš, je rekla stara mati in zmajala z glavo. Deklica pa je vesela šla na delo.

Zvečer se je pripeljal na njeno dvorišče kmečki sin in jo zasnubil. Materi je bil snubec všeč, hčerka pa je rekla:

— Če bi se pripeljal z bakrenim vozom in mi poklonil prstan z dragulji, ki se svetijo kot zvezde na nebu, pa še ne bi šla s teboj.

Ženin se je pobit odpeljal, mati pa je hčerko okarala.

Tudi to noč se je mati zbudila in slišala, kako se hčerka v sanjah tiho smeje.

— Le kaj se spet sanja dekliču? je mislila mati in dolgo ni mogla zaspati. Zjutraj, ko se je hčerka umivala, pa jo je vprašala:

— Hčerka, ljuba hčerka, le kaj se ti je sanjalo ponoči, da si se smejala v snu.

— Kaj se mi je sanjalo, ej, sanjalo se mi je, da se je pripeljal gospod v srebrni kočiji. Poklonil mi je srebrn šapelj in me zasnubil. Ko sem šla po cesti, so vsi ljudje gledali samo mene.

— Le kaj govoriš, otrok moj, jo je karala mati, toda hčerka je že zaprla vrata za seboj, da ji ne bi bilo treba poslušati materine pridige.

Se tisti dan se je pripeljala na vdovino dvorišče gosposka kočija in grajski sin je prišel snubit vdovino hčer. Mati je bila presrečna, hčerka pa ga je zavrnila:

— Če bi prišli pome s srebrno kočijo in mi prinesli srebrn šapelj, pa ne bi šla z vami.

Snubači so se priporočili in odpeljali. Mati je pokarala hčer in tožila:

— Dekle, dekle, kaj bo s teboj? Prevzeta si, ne bo se dobro končalo.

Hčerka pa se je norčevala iz njenih skrbi.

Tretjo noč je spet ležala mati ob hčerki, toda od hudih misli ni mogla zaspati. Tedaj se je dekle v sanjah na ves glas zasmejalo.

— Le kaj se sanja nesrečnemu otroku, je vzdihnila mati in je bedela do jutra.

Zjutraj pa je vprašala hčerko:

— Le kaj se ti je sanjalo ponoči, da si se na ves glas smejala?

— Ne povem, je rekla hči, saj me boste spet kregali.

— Kar povej, je mislila mati.

— No, sanjalo se mi je, da se je pripeljal ženin v kočiji iz samega zlata. Prinesli so mi zlato obleko in vse je gledalo za menoj.

Mati je vila roke, hčerka pa je skočila iz postelje in tekla iz izbe, da ji ne bi bilo treba poslušati materinega tarnanja.

Tega dne pa so se na dvorišče pripeljale tri kočije: bakrena, srebrna in zlata. V prvo je bil vprežen par, v drugo dva para, in v tretjo kočijo štirje pari belih konj. Iz prvih dveh kočij so skočili paži v rdečih hlačah in zelenih kapah, iz tretje kočije pa lep gospod, oblečen v obleko iz čistega zlata. Zaprošil je vdovo za roko njene lepe hčerke. Hči pa je pomislila: to je tisti, o katerem se mi je sanjalo. Prinesla mu je iz svoje izbe nevestin šopek v znamenje, da ji je ženin všeč. On pa ji je dal prstan z dragulji, ki so se svetili kot zvezde ponoči, srebrn šapelj in obleko iz čistega zlata. Nevesta se je šla preobleč, mati pa je zaskrbljeno vprašala ženina:

— Kakšen kruh bo pa jedla moja hči?

— Kruh je pri nas bakren, srebrn in zlat. Izbirala si ga bo, je odvrnil ženin.

Mati se je začudila. Nič ni rekla, toda skrbelo jo je. Hčerka pa je brezskrbno prišla iz svoje izbe, oblečena v zlato obleko, bila je lepa kot še nikoli.

Ženin jo je prijel za roko in odpeljali so se, ne da bi se poljubili in poslovili.

Mati je stala na pragu in jokala.

Svatbene kočije pa so drdale po široki beli cesti, dokler se niso ustavile pred visokimi skalinami. V skali je bila odprtina, široka in visoka kot mestna vrata. Skoznje so zapeljali in nato se je zemlja stresla, stemnilo se je, da se je nevesta v strahu oklenila ženina.

— Ne boj se, jo je pomiril, kmalu bo svetlo kot podnevi. Od vseh strani so pritekli palčki v rdečih hlačah in zelenih kapah, svetili so s prižganimi baklami in pozdravljali svojega gospodarja. Šele sedaj je spoznala lepota, s kom se je poročila.

Iz temne votline so zapeljali v neskončne gore, ki so se dvigale proti nebu, toda vse smreke, jelke, bukve in gore so bile svinčene.

Iz svinčenih gozdov in gora so se pripeljali na široko jaso, kjer je stal imeniten grad, ves srebrn in zlat. Vanj je ženin peljal nevesto, se ji poklonil in dejal: — Vse to je tvoje.

Ker je bila nevesta utrujena in lačna, se je razveselila, ko so palčki pogrnili zlato mizo za kosilo. Sedli so za mizo in prinesli bakrene, srebrne in zlate jedi. Vsi so jedli, le nevesta ni mogla. Poprosila je za košček kruha.

— Takoj, ljuba moja, je dejal ženin in ukazal palčkom, naj prinese nevesti kos kruha. Prinesli so ji najprej bakrenega, nato srebrnega in navsezadnje še zlatega kruha. Toda nevesta ga ni mogla jesti, čeprav je bila strašno lačna. Solze so ji tekale po lepih licih, toda ženin ji je dejal:

— Nič ti ne pomaga jok in stok. Kakor si si postlala, tako boš ležala.

Nevesta je ostala pod zemljo, lakota jo je pestila, ker je hrepnela le po zlatu in ni znala spoštovati zemeljskega kruha.

Le tri dni na leto je smela pod svetlo sonce, tiste tri dni vsako leto, ko je njen mož in gospodar podzemeljskih rud odprl vrata v svoje zakladnice. Takrat je stekla na beli dan in prosila za skorjice suhega kruha.

Povodni mož v Obirskem potoku

Pred izlivom Obirskega potoka v Belo so precej velike globodnice. Največja med njimi se imenuje Rupertova globodnica. V njej je prebival v starih časih v stekleni palači povodni mož.

Nekega dne se napoti Rupertova hči, najlepši deklič v vsej okolici, v Kaplo in gre mimo globodnice. Hipoma se prikaže povodni mož, jo zgrabi in jo potegne v globodnico. Mnogo let je pri njem preživela in dobila sta sedmero otrok. Doma pa nihče ni vedel, kam je izginila. Toda nenadoma pri-sopiha nekega dne domov, vkleknjena v verigo okoli pasu. Hlapci so se norčevali in jo povpraševali, kaj se je zgodilo, da toliko let potrebuje iz Kaple. Pripoveduje jim, kaj se je zgodilo, in pokaže na verigo, s katero jo bo kosmatinec potegnil nazaj. Le malo časa ji je dovolil, da obišče starega očeta in ljubo mater. Preden jo je izpustil, pa ji je naročil:

— Ko potegnem prvokrat za verigo, jemlji slovo! Ko potegnem drugokrat, se odpravi od doma in, ko tretjič potegnem, moraš biti že tu!

Ko domačini to slišijo, siroti verigo odvežejo in jo ovijejo okoli natna, v katerega je bila sekira zasajena. Povodni mož potegne tretjič in privleče velik naten v vodo. Ko vidi, da ga je žena prevarala, se tako razburi, da je voda na visoko cesto pritekla. Vzame najmlajše dete, ki ga je mati posebno ljubila, ga položi na naten, ki so ga za verigo olvegli, in ga preseka. Polovico vrže s tremi deklicami vred na cesto, češ, jih bo že kdo materi pripeljal. Od jeze in žalosti zruši svoj grad, poje ostale otroke in se s sekuro usmrti.

Koroška narodna

Kako so volkovi požrli graščaka

Nekoč se je bogat graščak peljal s četverko. Pa ga je v hosti ustavilo četvero volkov in zakričijo na gospoda:

»Tebe bomo požrli in par tvojih konj.«

Graščak pa jim odgovori: »Dam vam vso četverko, da jo požrete, samo mene pustite živega!«

»Pa te ne bomo poslušali. Naj tudi vse konje pustimo, tebe bomo požrli.«

»Joj, prejasni gospodje, jaz pa vas hudo prosim, pustite me tokrat živega: obljubim, da vas bom krmil, nosil vam boren dan konja, drugi dan vola, tretji dan kravo, četrti dan osla in tako vas bom krmil ves čas.«

»No, tokrat te pomilostimo, samo glej, to je poslednjikrat. Če pa nas ogoljufaš, ti pride-demo v hišo in te požremo.«

»No, prav,« jim reče graščak, »če vam nič ne bom dal, me pa požrite.«

Prišel je graščak domov in ukazal, naj pripravijo v gozdu velik pogon na volkove.

In graščak je odšel na veliki lov, vpil je, kričal in streljal oni štirje volkovi pa so medtem šli na njegovo živinsko dvorišče, se prikeradli k volom, h kravam, no, pa recimo, le volom, ampak sklenili so, da ne pojdejo vsi hkrati v stajo šli so posamič. Skočil je en volk v stajo in reče volu:

»Ta mah te bom požrl!«

Vol pa mu odgovori:

»Kako pa, ali imaš pogodbo, da me lahko požreš?«

Volk pa pravi: »Seveda jo imam. S tvojim gospodom sta se dogovorila da te požrem.«

»Potem pa pojdi in gospoda pripelji sem. Če gospod dovoli, me boš požrl.«

Volk se je obrnil, da gre vol pa ga udari z rogovi in ga ubije. Drugi trije volkovi so začeli zavijati, tedaj pa pride graščak.

»Zdaj te pa bomo požrli, gospod. Enkrat si nas ogoljufal, pa nas ne boš več.«

Graščak je potegnil karabinko pa jim pravi:

»Ali mislite, da ste me srečali kot onkerat? Ne, zdaj va: pa pobijem.«

Tako je rekel graščak, ustrelil in ubil volka, druga dva pa sta — eden z ene, drugi z druge strani — planila vanj in ga raztrgala. A ko sta požrla graščaka, pravi en volk drugemu:

»Zdaj pa ne bo varal nikogar več.«

Genocid (1. nadaljevanje in konec)

Ne pravim, da se vsi ameriški vojaki tako zabavajo. Veliko jih je ogorčenih nad tistim, kar jih silijo delati, toda pri nekaterih naletimo na isto veselje do ubijanja kot pri Hitlerjevih vojakih.

Kot vedno drugi nehoče sledijo. Mlad ameriški črnc nam je pripovedoval, kako je med neko očiščevalno akcijo eden od častnikov pokazal na žensko, ki je šla pred njimi in mu dejal: »Ubij jo!« In jo je ubil. Oficir ni bil sadist: to je bila operacija, v kateri so morali vsakogar ubiti. To pričo smo vprašali, zakaj je streljal. Odgovoril je: »Če ne bi bil streljal, bi bila prej ali slej vrsta na meni.«

Pripovedovali so nam tudi o tistem ameriškem generalu, ki je v helikopterju odšel na lov na Vietnamce. S strojnico je pobil vse moške, ki jih je videl. »Toda ne žensk«, je dodal. Kakor veste, pa vietnamske ženske nosijo enake črne pidžame in enake klobuke kot moški. Z višine jih je najbrž zelo težko ločiti.

Lahko bi povedal še dvajset drugih zgodb, ki pa ne bi ničesar dodale osnovnemu pojavu: kadar začnemo slepo streljati na vse, kar se giblje in kar je rumeno, je genocid že tu. Zanimivo je to, da so se tega najprej zavedeli navadni vojaki. Tja so prišli brez posebnih idej, toda s prepričanjem, da vseeno gre za zaščito »dobrih« proti »slabim«. Potem pa so kaj kmalu spoznali, da jih vsi Vietnamci sovražijo, da torej niso bili tam, da bi osvobodili ljudstvo, temveč zato, da bi pobili vse Vietnamce. Spoznali so, da so jih prevarali, toda njihova jeza se ni obrnila proti nji-

hovi vladi, temveč proti tistim, ki jih ni bilo treba osvoboditi, temveč pobiti. Veliko med njimi jih razume, v kaj jih silijo, vendar ničesar ne rečejo, ker to ni lahko. Spomnite se mladih Francozov, ki so se vračali iz Alžira in ki so tam pri čem sodelovali: o tistem so raje molčali.

Namen genocida ni viden samo v strogo vojaških operacijah. Pravno so ga definirali tudi kot zavestno prizadevanje za zmanjšanje rojstev, sistematično podiranje telesne in duševne integritete ljudi, množična preseljevanja ljudstva itd. Američani namena ne priznavajo, poskušajo pa vse to.

Vzemimo taktiko »požgane zemlje«, ki obstaja v tem, da na jugu s strupenimi snovmi posipljejo obdelovalno zemljo, ki je pod nadzorstvom Vietkonga. Delali so posku-se z odpadanjem listja v džungli, toda uspehi so bili porazni: džungla je preveč trdoživa, upira se in odbija. Potem so poskušali z »odprlimi« conami. Razmišljali so takole: »Ker revolucionarna vojska živi v ljudstvu kot riba v vodi, bomo izlili vodo iz posode,« to je uničili ljudstvo tako, da se ne bo moglo hraniti in prehranjevati še partizanov. Ko so kmetom požgali vasi, so se naselili na robovih gozdov, kjer obdelujejo ozke pasove zemlje, ki jih ščiti drevje. Tako jih ni mogoče videti iz letala, jih bombardirati ali posuti s strupenimi snovmi. V resnici Američanom nikakor ni uspelo »izliti vodo iz posode«, ker se vojaki FNO organizirajo v džungli, kjer so sorazmerno zavarovani, ter dobivajo hrano iz drugih pokrajin. Ne samo, da niso odvisni od tistih kmetov, ki jih Američani skušajo sestradati, temveč pogosto prav oni hranijo in negujejo kmete, ki jih skušajo uničiti, in jim pomagajo.

Američani tem kmetom dajejo na izbiro: če hočejo ubežati bombardiranjem in lakoti, morajo le oditi v ameriško ali vladno postojanko (najbolje ponoči, če nočejo, da jih pobijejo iz helikopterja), da jih bodo sprejeli v »naselje novega življenja«.

Poglejmo, za kaj gre. Ljudje, ki jih tlačijo v ta naselja, so seveda sumljivi, ker so pred tem dve ali tri leta živeli na področju, ki ga nadzoruje Vietkong. Torej bodo z njimi tudi tako ravnali. Najprej razbijejo družine, ki so tako pomembne v vseh azijskih deželah. Mož je največje žedavno odšel v rsto FNO. Če je ostal in se preda skupno z družino, ga takoj zasljušajo in pogosto tudi mučijo. Če je zelo mlad, ga nasilno vključijo v vladno armado. Torej nič več ali skoraj nič več družin in so mi to potrdili: prihaja pa do tega, da 500.000 ljudi živi v ječah in da na področju, ki ga nadzorujejo Američani, več kot tretjina prebivalstva živi v »naseljih novega življenja«. Vsak ukrep, ki ima za posledico padec števila rojstev, pa konvencija iz leta 1948 označuje kot »genocidni zločin«.

Prebivalci naselij pogosto nimajo nobene možnosti za delo. Najmanj sumljive uporabljajo za nižja dela v ameriških taborih, toda ravnotežje dela in življenja, na katerem počiva vsa kultura, je porušeno. Higijenske razmere so obupne. Prehrana je sramotno nezadostna, zato ker jo Američani »pozabijo« razdeliti, ali pa zato, ker riž — ki so ga sicer ukradli partizanom s tistega področja — južnovietnamski funkcionarji prodajajo na črni borzi. Vse to ima za posledico »telesno in duševno propadanje«, ki ga konvencija iz leta 1948 označuje za »genocidni zločin«.

Vietnamci imajo torej izbiro samo med smrtjo v njihovi vasi, če v njej ostanejo, in počasnim propadanjem v »na-

Peter Jovanovič:

Zimska

Veter piha, meglo nosi, snežec pada izpod nje.

Pada, pada in zapade vse poti, ki v vas drže.

In zapade skoraj Mihca, ko domov od vasovanja gre.

Pretirana uporaba zdravil

Danes je že nekakšno napisano pravilo, da jemljemo zdravila za sleherni še tako drobno telesno neprijetnost. Zakaj bi prenašali glavobol ali zobobol, ko pa moremo bolečine odpraviti? Pri tem sploh ne pomislimo, da zdravila škodujejo telesu. V svetu je iz dneva v dan več reklam za posamezna zdravila, ki vplivajo na labkovernost in človekovo sugestijo. Tudi zaradi tega je potrošnja zdravil vedno večja.

Zdravila so za zdravljenje boleznij, zato jih moramo uživati zares bolni. So pa ljudje, veliko je njihovo število, ki nimajo nikakršnega organskega obolenja, pa kljub temu pojedno dnevno veliko število tablet. To so predvsem ljudje, ki trpijo za funkcionalnimi neurejenostmi v telesu na tako imenovani živčni osnovi, ljudje z labilnim živčnim sistemom, ki čutijo težave v zvezi s srcem, želodcem, mehurjem... Brez vzroka so zaskrbljeni za svoje zdravje. Takim bolnikom je predvsem potreben počitek, pa pravilna prehrana, šport, se pravi aktiven počitek, ureditev vzdušja v družini ali na delovnem mestu. To so najbolj učinkovita zdravila zanje... Duševna higiena je namreč prav tako pomembna kot vsakodnevno umivanje...

Zdravnik je edini, ki pozna pravilno delovanje in pravi način uživanja zdravil. Ko piše recept, ve, da odgovarja za bolnikovo zdravje. Bolnik tega ne ve in zato popolnoma neodgovorno jemlje zdravila. Posledice ga prestrašijo.

Nekatera zdravila se kopičijo v telesu. Če jih ne uživamo po zdravnikovih navodilih, brez reda ali počitka, moremo povzročiti zastrupitev z bruhanjem in nepravilnim delovanjem srca.

Antibiotiki so močno orožje v rokah zdravnikov, hudi strup pa v rokah laikov. Dandanes bolnik pogosto zahteva »antibiotik«, kljub temu da more svoj prehlad odlično pozdraviti s sulfonamidi, ki jih zdravnik kombinira z vitamini B kompleksa in sadnimi sokovi. Zdravljenje je odvisno tudi od reda pri jemanju zdravil, sicer je bolje, da predpisanih zdravil ne uživamo! Injekcijo penicilina ne more dobiti nihče, dokler zdravnik ne raziše njegove občutljivosti ali preobčutljivosti do tega zdravila.

Če zaradi revmatičnih težav jemljemo aspirin, moramo to storiti le po jedi: potem ne bomo čutili zgage. Kombinirani praški hitro odpravljajo glavobol, če pa jih jemljemo prepogosto in v prevelikem številu, morejo povzročiti zastrupitev. Antirevmatične masti in tekočine za masažo smemo uporabljati le, če jih je predpisal zdravnik, sicer nam morejo vneti kožo ali oči, ko mast ali tekočino vtiramo na obraz.

Zivo srebro, dodano kremi za obraz, povzroča čez čas zastrupitev. Prav tako je tudi nevarna krema na bazi hormonov, prav takšne kreme so v zadnjem času silno sodobne in hvaljene; če jih uporabljamo v preveliki količini, morejo povzročiti nestabilnost hormonskih odnosov v telesu in določena obolenja... Učinek zdravil, ki pomagajo prebavi, je najboljši če jih raztopimo v kozarcu vode in pijemo ob obroku. Slabokrvni ljudje smejo uživati železne preparate le z limonado ali vitaminom C.

Skratka: idealno bi bilo, ko bi sleherni zdravilo predpisal zdravnik in na receptu tudi napisal točno navodilo za uporabo.

Dovolj cenite mleko?

Mleko je zelo važno za človeško prehrano. Zato nekaj besed o sestavi tega živila: v kilogramu mleka je 125 gr suhe snovi in 875 gr vode. Suho snov mleka sestavljajo: beljakovine, mlečna maščoba, mlečni sladkor, vitamini in rudninske soli.

Mlečna maščoba je lažje prebavljiva kot vse druge vrste maščob, razen tega pa vsebuje še vitamine A in D. Mlečna toščica ima razen energetske tudi visoko biološko vrednost.

Mlečni sladkor pospešuje v črevesju razvoj nekaterih mlečnih neokislinskih bakterij, ki zavirajo razvoj gnilobnih klic. Mleko vsebuje vitamine B 1, B 2 in PP, vitamina C pa ne vsebuje v zadostni količini. Od mineralnih snovi, ki jih vsebuje mleko, je največ kalcija in fosforja. Prav v mleku sta oba v tako idealnem razmerju, kot v nobenem drugem živilu. Kalcij in fosfor sta skupaj z vitaminom D važna za tvorbo kosti in zob. Tako je mleko neobhoden gradbeni material za rast. Mleko jamči mladini pravičen telesni in umski razvoj. Razen kalija in fosforja pa vsebuje mleko še razne druge mineralne snovi.

Čeprav mleko odraslemu človeku ne more služiti za edino živilo, moramo poudariti, da je biološko med najvažnejšimi živilji. Mleko je odlična dopolnilna hrana. Njegova uporaba v gospodinjstvu omogoča zdravo prehrano.

Mleko igra pomembno preventivno vlogo v ohranitvi zdravja in v fizičnem razvoju šolske mladine. Zato ni samo naključje, da zdravstvena služba pospešuje dodatne šolske obroke v obliki mleka. Res je, da marsikateri otrok mleka ne pije rad, zato pa obstaja več možnosti, da mu ga nudimo v drugi obliki, kot so kakao, bela kava, jogurt, kislo mleko ali sadno mleko. Šolski mlečni obrok vpliva pozitivno tudi v vzgojnem oziru, ker navaja mladino na redno potrošnjo mleka.

Kdaj otrok shodi

Kdaj normalno začne otrok hoditi? Kdaj začne govoriti? Kako ga pripravimo do tega, da ne moči postelje? Kako do tega, da je? Ta in še nešteta podobna vprašanja mučijo mlade mamice.

Nekateri psihologi trdijo, da otrok sploh ni treba učiti hoje. Z naravno rastjo in s časom prebredejo vsa obdobja od plazanja po trebuhu do samostojne hoje. Večina zna sedeti pri štirih mesecih, stati pri devetih in hoditi pri petnajstih mesecih.

Na Yaleški kliniki so preizkušali dvojčici. Pri deset in pol mesecih so začeli prvo učiti lezjenja po stopnicah, drugo pa šele, ko je imela eno leto. Pokazalo se je, da je veliko bolj napredovala druga s krajšo učno dobo ob pravem času.

Več podobnih poskusov je dalo sorodne rezultate. Če hočemo učiti in vaditi z uspehom, moramo počakati, da je otrok dovolj star in razvit. Preden ga začnemo učiti, da ne moči, mora imeti razvite živčne zveze z mehurjem. Do tedaj, tj. do okrog osmih mesecev, bodo vsa prizadevanja brezuspešna.

Otrok se nauči govoriti z oponašanjem. Večina otrok izreče prvo besedo (mama) približno pri desetih mesecih. Ob letu dni poznajo že tri besede, pri petnajstih mesecih okrog 19 besed in pri dveh letih že 272 besed (povprečno). Vendar vas skromnejši besedni zaklad vašega malčka ne sme vznemirjati. Za Einsteina pravijo, da se je tako počasi učil govoriti, da so ga celo starši imeli za neumnega.

Često otroci od enega do petih let odklanjajo kakšno jed. Lahko da jim res ne prija, da so tako razpoloženi, ali pa posnemajo kakšnega drugega člana družine. Razumna mati ga ne bo skušala prisiliti, da je. Lahko ji to uspe, pri tem pa zgubi otrokovo zaupanje. Lačen otrok bo jedel vsako okusno hrano. Otroci, alergični na določene jedi, pa potrebujejo zdravniško nadzorstvo. Skušajmo se ravnati po njegovih željah, sreči njegovemu okusu, vendar ne dovolimo, da bi postal »mizni tiran«. Pripravljajmo različne jedi in pripravljajmo iste jedi različno. Ne »pilajmo« ga, kadar je razburjen, vznemirjen.

Poskusite!

JUHA Z ŽLIKROFI IN SKUTO

Vzemi: 125 gr moka, 1 jajce, 80 gr skute, mleko, 25 gr parmezana, peteršilj, moškati orehek.

Z moko in jajcem napravimo najprej testo, ga razvlečemo in razrežemo na okrogle koščke. Nato premešamo skuto z nekaj mrzlega mleka in tako pripravljeno zavijemo v testo, potem ko smo dodali sol, parmezan, nekaj peteršilja in moškati orehek. Žlikrofi naj oslonejo v vreli vodi (ki počasi vre) okrog 15 minut.

PEČENKA IZ MEŠANEGA MESA

Vzemi: 125 gr govejega stegna, 125 gr telečjega stegna in 125 gr svinjskega mesa brez kosti ter 125 gr jeter. Poleg tega rabimo še majeron, moškati orehek, 1 jajce, zelen grah, 70 gr masla.

Goveje meso, telečino, pražičje meso, jetra majeron, moškati orehek, sol in poper pretisnemo trikrat skozi strojček za meso. To zmes povežemo z enim rumenjkom in ji primesimo olupljene ameriške letnike. Nato izobiljemo zmes v obliki klobase, ki jo s čopičem namažemo z jajčno beljakovino, ki smo jo malo stepili. Vse skupaj nato povajamo v kruhovih drobtinah in položimo v raztopljeno maslo v kozici. Pečemo približno eno uro pri zmerni vročini in večkrat polijemo pečenko z njenim sokom. Tako pripravljena pečenka je zelo okusna tudi hladna.

seljih novega življenja». To niti ni prava izbira, ker jo narakuje strah: ljudje se »upognejo«, ko ne morejo več prenašati bombardiranja ali ko jih odpeljejo s silo. Ta misel o »svobodni izbiri«, ki jo imajo Vietnamci, je čista laž ameriške propagande.

● Američani vsekakor zatrjujejo, da Severnim Vietnamcem dajejo jasno izbiro: prenehajte podpirati gverilo na Jugu, pa vas bomo pustili pri miru.

To je enako sleparstvo. Najprej je zato, ker Američani zelo dobro vedo, da je pomoč Severnega Vietnama partizanom na Jugu bila zelo majhna (kakih 10 odstotkov njihove vojaške moči, po ameriških cenitvah), ko so začeli svoje zračne napade na Sever; drugič zato ker gre tudi tukaj za iluzorno izbiro, saj Sever ne bi mogel, četudi bi hotel, prisiliti Juga, naj položi orožje. V nemogoči domnevi, da bi vlada v Hanoiu rekla Američanom: »Prav, ne bomo več pomagali,« bi se boj nadaljeval na Jugu in Američani bi lahko rekli: »Trdili ste, da boste kapitulirali, toda lagali ste, ker se vojna nadaljuje na Jugu. Zato nadaljujemo bombardiranje.«

Tudi na Severu so Američani krivi namernega genocida, ker ima njihovo bombardiranje za cilj uničenje vseh družbenih struktur dežele, uničenje vsega, kar je socializem zgradil v trinajstih letih. Hoteli bi dokazati ne samo to, da se gverila ne izplača, temveč tudi to, da se socializem ne izplača. In ko bi Severni Vietnamci kapitulirali, bi jim »vse to ponovno zgradili« — Američani so se že ponudili — »na bolj zdravih osnovah«. To skušajo doseči z vsakdanjim zastraševanjem, ki pri marsikomu že povzroča duševne motnje. Vietnamski minister za zdravstvo mi je prišel sam povedat — in mislim, da mu lahko štejemo v čast, da to prizna v polnem razmahu vojne — da je veliko ljudi živčno uničenih, predvsem otroci in starejši, in da bodo potrebna

leta, da bodo odpravili vse duševne motnje, ki jih je pri ljudstvu povzročilo bombardiranje. Že ta groza sama po sebi je genocid, ker zmanjšuje duševno integriteto ljudi cele skupine, zločin, ki ga je definirala konvencija z leta 1948.

Američani dajejo Vietnamcem iluzorno »izbiro« zato ker sami nimajo izbire, dokler se ne bodo odpovedali oporiščem v Vietnamu. Za imperialistično silo je genocid edini mogoči strateški odgovor — ne pravim taktični — na odpor prebivalstva, ki je popolnoma enotno v vojni. Niso si ga izmislili Američani, toda druge rešitve ni. Morda nekateri med njimi celo v vladi tega niso vedeli, ko so se podali v vietnamsko vojno, toda danes to prav govtovo vedo. Za njih obstajata samo dve rešitvi: oditi ali vse uničiti. Ameriška vlada to ve in njen največji zločin je morda to, da laže svojemu javnemu mnenju in mu prikriva logičen, neogiben konec politike, ki jo uresničuje v njegovem imenu.

● Če ima ameriška politika v Vietnamu svoj smisel samo, če gre do genocida, zakaj je Združene države ne poskušajo hitro končati s tem, da bi še pospešile »eskalacijo«?

Ker tega ne morejo iz ekonomskih, strateških in vojaških razlogov. Tako obširne akcije ni mogoče improvizirati. Za njo je potrebno zgraditi celo mrežo letalskih in zemeljskih oporišč, ceste, pristanišča, skratka velikansko infrastrukturo. Tega ni mogoče izpeljati kar čez noč. To pa je že materialna ovira »eskalacije«. Uporaba atomskega orožja bi lahko vse poenostavila, toda atomsko orožje ni najbolj učinkovito v deželi brez večjih koncentriranih naselij, zato strokovnjaki menijo, da bi uporaba tega orožja na tako majhnem ozemlju bila nevarna tudi za tiste, ki bi ga uporabli. Poleg tega pa bi tudi mednarodne posledice utegnile biti preveč resne.

Končno bi bila taka uničevalna vojna silno draga. Javno mnenje je potrebno torej počasi navaditi na izdatke,

ki mu jih nalagajo. Pred ameriške voditelje se postavlja tudi pomemben psihološki problem: ker so pred tremi leti svojemu ljudstvu zatrjevali, da bo vsa stvar zelo lahka, mu sedaj ne morejo povedati, da bi za zmago nad majhnim poljedelskim narodom iz Azije bilo potrebno vse gospodarstvo postaviti na vojno osnovo kot v času Hitlerja.

Sorazmerno počasno napredovanje eskalacije torej ni posledica humanosti ameriške vlade, temveč posledica dejstva, da je materialno in psihološko nemogoče napredovati hitreje.

Toda cilj je isti genocid, ker, ponavljam, ni druge rešitve za superindustrializirano deželo, ki hoče imeti pod svojim nadzorstvom revno deželo, katere prebivalstvo se je v celoti dvignilo proti njemu v revolucionarni vojni.

● Ali Američani uspevajo?

Ne, zato, ker se jim vietnamsko ljudstvo upira kot malokateri narod v zgodovini. Vietnamci niso samo ohranili, sicer malo spremenjeno, trdno gospodarsko infrastrukturo, temveč so še celo okrepili svojo socialistično ureditev. Vendar tega izrednega napora žrtve ne bomo vzeli kot olajševalno okoliščino za rabljet! Še toliko manj, ker ima ameriški genocid v Vietnamu dvojni učinek. To je resnični genocid proti vietnamskemu ljudstvu in groznja genocida za ljudstva na drugih celinah, posebno za ljudstva Latinske Amerike, ki bi tudi hotela izvesti svojo revolucijo. Ameriški zločin v Vietnamu nosi v sebi kal na desetine drugih zločinov, ki so jih Združene države pripravljene narediti povsod, kjer bi se kdo uprl njihovi hegemoniji. Tega ameriško ljudstvo ne ve, ker mu lažejo, ker mu zatrjujejo, da njegova zastava povsod plapolja za obrambo svobode. Zato tudi ne razume sovraštva, ki se dviga proti njemu na vseh koncih sveta, kjer se ljudje bojujejo za svobodo.

Mastno lasišče

Lasišče izloča kožno mast, ki masti lasje. Seveda, če je te masti preveč so lasje premastni in nobena pričeska ne drži.

Da lasje ne bodo preveč mastni, moramo najprej poskušati omejiti izločanje masti v lasišču, medtem pa odstranjevati odvečno mast.

Mast izločajo kožne žleze lojnice. Mnogokrat žleze lojnice, predvsem v puberteti, premočno izločajo. Koža je predvsem po obrazu, hrbtu in prsih izredno mastna in pojavijo se mozolji.

Prva naloga je, da omejimo dotok maščob. Torej se moramo izogibati mastni, zabeljeni hrani. Predvsem svinjska mast je škodljiva. Tudi olja, maslo in rastlinske masti so maščobe, zato se bomo omejili tudi pri tem. Cokoladi se bomo odpovedali, prav tako ne bomo segali prepogosto po slaščicah. Jejmo čim več sadja in zelenjave.

Maščobo bomo skušali odstraniti tudi s pudri. Uporabljajmo kozmetične pudre za lasje ali tudi otroške pudre. Lasišče napudramo, pustimo da puder učinkuje vsaj pet minut, nato lasišče dobro prečesemo.

Kadar umivamo glavo, si pripravimo mnogo tople vode in šampon v prahu. Jajčni šamponi so za mastne lasje premastni. Nužno je, da umivamo mastne lasje vedno v deževnici ali v vodi, v katero smo dodali žličko boraksa.

Beljenje las in trajna posušita lasje. Tupirana pričeska mastne lasje nekako prezrači,

Tudi sonce in veter mastnim lasem zelo dobro deneta.

Drobni nasveti

■ Svila bo zelo lepa, svežih barv, z lahko boste likali, če ne pozabite dodati poslednji vodi za izpiranje nekaj žlic navadnega belega kisa.

■ Bronaste predmete boste najlepše očistili s petrolejem. Seveda jih morate na koncu še dobro zdrgniti z mehko krpo.

■ Čebula ne bo imela v jedi močnega okusa in vonja, če jo že sesekljano pridržite za nekaj minut v vodi, ki mora biti mlačna. Nato jo dobro ocedite in šele tedaj zamešajte v jed ali stresite v mast.

■ Star krompir bo mnogo okusnejši, če prilijete vodi za kuhanje malo kisa.

■ Omleta bo zelo okusna, če jajcem dodate sladko smetano. Jajca dodajte eno po eno in za vsakim jajcem navržite v posodo še žlico sladke smetane.

■ Mastne madeže lahko odstranite tudi z glicerinom. Mehko krpo navlažite v glicerinu, podrgnete z njo po madežu, ki ga morate očistiti še s toplo milnico.

■ Nove zobne ščetke ne bodo pretrde, če jih boste pred uporabo za nekaj ur namočili v slano vodo.

■ Molji ne bodo zašli v volnen klobčič, če volno navijete preko kroglice nafatalina ali sivke.

